

Juhász Valéria

**A BESZÉDFEJLŐDÉS SEGÍTÉSE
ÉS A NYELVI TUDATOSSÁG
FEJLESZTÉSE A SIKERES
OLVASÁSÉRT ÉS TANULÁSÉRT**

Papír-ceruza-dobókocka játékgyűjteménnyel
óvodásoknak és kisiskolásoknak

Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó
Szeged, 2023

Lektorálták:
Tóthné dr. Aszalai Anett
Radics Márta

Olvasószerkesztő:
Sulyok Hedvig
Pető Bálint

Boríróterv, illusztrációk:
Heraszika Viktória

ISBN 978-615-5946-87-5 (nyomtatott)
ISBN 978-615-5946-88-2 (pdf)

Kiadja:
Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged, 2023

TARTALOM

Bevezetés	11
A nyelvfejlődés faktorai	13
A kritikus periódus és a szenzitív periódus elmélete	14
Nyelvfejlődési fázisok	19
A beszédészlelés és a beszédmegértés állomásai	20
Az utánzás szerepe a beszédfejlődésben	23
A beszédfejlődés állomásai	23
A csecsemőkhöz szóló beszéd nyelvfejlődést támogató összetevői	26
Nyelvi késés vagy nyelvfejlődési zavar?	30
Nyelvfejlődési zavar vs. diszlexia?	39
A korai nyelvi fejlesztés, a beszédindítás jellemző tevékenységei	44
Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a nyelvi készségek fejlesztéséről . . .	53
Hároméves kortól kötelező óvodába járás	54
Kötelező logopédiai vizsgálat hároméves kortól	55
Literációs ismeretek	56
Informális és formális literációs nevelés – az Otthoni literációs modell	58
Nyelvi tudatosság a Nemzeti alaptantervben	62
Az olvasás egyszerű modellje	67
A nyelvi tudatosság	68
A nyelvi tudatosság szintjei	70
Fonológiai tudatosság	70
Ortográfiai tudatosság	76
Morfológiai tudatosság	78
Szemantikai tudatosság	81
Szintaktikai tudatosság	84

Pragmatikai tudatosság	92
Záró gondolatok	96
Játékpedagógia	97
A játékos feladatok összeállítása	100
A számolás fejlődése és a dobókocka	101
Játékok szavakkal	105
Szósorolók: a verbális fluencia és gyakorlatai	105
Mondj annyi olyat!	109
Nézz szét!	109
Napsoroló, hónapsoroló	111
Taglaló	111
Fagyos királylány	113
Háromlábú szék	114
Cowboyjáték	114
Szóbridzs	115
Szótesóverseny	116
Fedőnevek	118
Ellentétek	119
Szösszserakó	121
Mi, milyen, mit csinál?	121
Tagold szavakra!	122
Többjelentésű és azonos alakú szavak	123
Játékok szótagokkal	127
Padödő: szótag tapskísérettel	127
Csak az x.-et mondd!	128
Csak addig mondd!	128
Lép – ugrik	129
Fejezd be!	130
Manófogó	130
Szótagkáosz	131
Csak a végét!	131

Játékok hangokkal, hangzókkal, betűkkel	133
Meghangosított szavak	133
Vaklárma – hangtörténet	136
Állathang-dobókocka	137
Ábécében	139
Adj egy ötöst!	139
Tollfosztás	139
Bal-jobb	140
Szóláncjáték-változatok	141
Zizegjél és zöngessed!	141
Szógyűjtés dobókockákkal	142
Hangcowboy.	142
XO	143
Tolsztoj-játék	144
Bögő banya	144
Betűfogó	145
Szórács.	146
Helyesírás kézzel-lábbal	147
Manónyelv vagy tündérenyelv.	148
Rendszámtábla	150
Összevonó.	151
Oda-vissza is jó!	151
Hangszám	152
Hosszabbítsd!	152
Ne mondd ki! Kettő marad, egy megy	153
Anagramma	153
Betűkirakó	154
SAS.	154
Szóra szót	155
Élőszóban	157
Játékok rímekkel	158
Rímes képek	158
Számra szót.	158

Rímes versek – kreatív írás.	159
Beugrató	159
Mondatok	161
Mondatalkotás	161
Mondatdobókocka.	161
Mi történt velem?	161
Kötözős	161
Tolmácsgyakorlat.	162
Szólás-, közmondás-GPS	163
Keresd a közmondást!	165
Szólászavar	165
Számos mese.	166
Kérdező	166
Mit csinál a kicsoda micsodája?	167
Cseles mondatok	167
Celebpercek	168
Parketta	168
Nyelvi gondolkodást fejlesztő vers	168
Nyelvi-kommunikációs társasjátékok ajánlása	172
További társasjáték-ajánlatok.	175
Betűjátékok, betűkből szavak, szókégyo-variációk	175
Asszociációs játékok	175
Kommunikációs, történetmesélős játékok.	175
Egyéb, anyanyelvi tudatosságot, olvasást fejlesztő társasjátékok.	176
Telefonra letölthető, ingyenes alkalmazások.	177
Ajánlott, ingyenes online oldalak	178
Ajánlott, nem ingyenes szoftverek.	178
További könyvek a nyelvi tudatosság fejlesztéséhez.	179
Bibliográfia.	181